

TAKIM TEZGAHLARI

SEKTÖR NOTU

SEKTÖRÜN TANIMI

Bu rapor aşağıda Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Numaraları verilen ürün gruplarını kapsamaktadır.

GTİP NO: 8456-8468, 8515

Takım tezgahı tasarımı ve imalatı temel mühendislik sanayidir. Takım tezgahı sektörü, genel makine imalat, otomotiv ve savunma sanayi sektörü ile doğrudan ilişkili bir sektördür. Takım tezgahları, bütün diğer makinelerin imalatını sağlayan bir ana makine ve yatırım malı olarak değerlendirilmektedir. İmal edilen her şey, ya bir takım tezgahı, ya da yine bir takım tezgahı ile imal edilmiş bir makine vasıtası ile yapılmaktadır. Kaleminden, otomobil üretim endüstrisine kadar, her ürünün üretilmesinde bir veya birden fazla takım tezgahı kullanılmaktadır. Diğer bütün endüstrilere ana malzeme sağlayan takım tezgahları endüstrisi, standart üretimin yanı sıra, siparişe talep edilen teknoloji yoğun ürünler de imal etmektedir.

Takım tezgahları, yüksek kalitede ana makinelerle imal edilen yüksek hassasiyetteki mil, rulman, hassas kaymalı yatak ve vidalı hareket millerinden oluşmaktadır. Bir sahadaki makine imalatında kullanılan ana takım tezgahları teknolojisi, başka bir endüstri sahasında da yardımcı veya destekleyici teknoloji görevini üstlenebilmektedir. En ufak bir bağlantı, aktarma elemanını ve komponenti istenilen toleransta imal etmek için, takım tezgahları teknolojisine, bilgi ve tecrübesine ihtiyaç vardır. Bir ürünün imali, bu üretim için kullanılan takım tezgahlarıyla doğru orantılıdır. Başka bir deyimle, bir ülkenin teknolojik üstünlüğü ürettiği ve kullandığı takım tezgahlarının miktarı ve özellikleri ile doğru orantılıdır diyebiliriz. Takım tezgahları sektörü, gelişmiş ülkelerin sanayilerinin omurgasıdır.

TÜRKİYE’NİN DIŞ TİCARETİ

İhracat

Takım tezgahları ihracatımız yıllar itibariyle ciddi bir artış eğilimi göstermektedir. 2000 yılında 92,5 Milyon Dolar olan takım tezgahları ihracatı, 2010 yılında 505,8 Milyon Dolar, 2021 yılında ise 1,03 Milyar Dolar değerine ulaşmıştır. 2022 yılında ihracatımız bir önceki yıla göre %19,7 artarak 1,2 Milyar Dolar seviyesindedir. Takım tezgahları ihracatımızın %12’si Rusya Federasyonu’na, %8’i ise Almanya, ‘ya gerçekleştirilmektedir. İhracatımızda ilk 10 ülkenin payı % 20 iken, ilk 20 ülkenin payı %67’dir.

Takım Tezgahları İhracatımız (ABD \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	İhracat		
		2021	2022	Değişim (%)
8456	Işın, ultrasonik, elektro-erozyon, elektro-kimyasal, plazma arki ile maddeleri aşındırarak işleyen makine ve aletler, su püskürtmeli kesme makinaları	120.917.582	130.446.198	7,88%
8457	Metal işlemeye mahsus işleme merkezleri, tek istasyonlu tezgahlar ve çok istasyonlu transfer tezgahları	25.032.797	34.567.893	38,09%

Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü
Makine, Otomotiv, Elektrik ve Elektronik Ürünler Daire Başkanlığı

8458	Metel işlemeye mahsus torna tezgahları (tornalama merkezleri dahil)	37.094.119	50.088.420	35,03%
8459	Metalleri talaş kaldırmak suretiyle delmeye, raybalamaya, frezelemeye, diş açmaya veya vida yuvası açmaya mahsus takım tezgahları (84.58 HARİÇ)	17.714.681	16.972.600	-4,19%
8460	Metaller veya sermetleri için çapak alma, bileme, taşlama, honlama, lepleme, parlatma veya başka şekilde tamamlama işlemlerine mahsus tezgahlar	17.152.644	29.641.878	72,81%
8461	Metalleri veya sermetleri talaş kaldırarak işleyen planya, vargel, yiv açma, broş, dişli açma-taşlama-tamamlama, testere, dilme ve diğer tezgahlar	38.838.039	48.550.079	25,01%
8462	Metalleri dövme, çekiçleme, kalıpta dövme, kavislendirme, katlama, düzeltme, makasla kesme, zımbalı kesme, presleme, vb. amaçlar için tezgahlar	397.235.231	470.614.620	18,47%
8463	Metalleri veya sermetleri talaş kaldırmadan işlemeye mahsus diğer takım tezgahları	35.192.295	44.111.499	25,34%
8465	Ağaç, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik, vb. sert maddeleri işlemeye mahsus makineler (çivi çakma, zımbalama, yapıştırma vb. makineler dahil)	127.813.585	155.538.985	21,69%
8466	84.56 ila 84.65 pozisyonlarındaki makinelerde kullanılmaya elverişli aksam, parça ve aksesuar (el aletlerinin alet tutucuları dahil)	91.541.081	114.486.742	25,07%
8467	El ile kullanılan, pnömatik, hidrolik veya elektrikli ya da elektriksiz kendinden motorlu aletler	25.402.174	30.825.658	21,35%
8468	Lehim ve kaynak yapmaya mahsus makina ve cihazlar (85.15 pozisyonundakiler hariç) ve gazla çalışan satıh tavlama mahsus makina ve cihazlar	6.906.438	7.720.147	11,78%
8515	Elektrik, ışın, manyetik şok/plazma arkı ile lehim/kaynak makina ve cihazları, metal/sermetlerin sıcak püskürtülmesi için elektrikli makina ve cihaz	62.576.264	67.554.403	7,96%
TOPLAM		1.003.416.930	1.201.119.122	19,70%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Verileri

İthalat

2000 yılında 455 Milyon Dolar olan takım tezgahları ithalatımız, 2010 yılında 1,3 Milyar Dolara, 2021 yılında ise 2,25 Milyar Dolara yükselmiştir. 2022 yılında ithalatımız bir önceki yıla göre %11,3 artarak 2,5 Milyar Dolar seviyesine gelmiştir. Takım tezgahları ithalatımızın %25'i Çin'den %25'i Tayvan'dan, gerçekleştirilmektedir. İthalatımızda ilk 10 ülkenin payı % 89 iken, ilk 20 ülkenin payı %97'dir.

Takım Tezgahları İthalatımız (ABD \$)

GTIP NO	GTIP TANIMI	İthalat		
		2021	2022	Değişim (%)
8456	Işın, ultrasonik, elektro-erozyon, elektro-kimyasal, plazma arkı ile maddeleri aşındırarak işleyen makine ve aletler, su püskürtmeli kesme makineleri	160.450.245	184.600.032	15,05%
8457	Metel işlemeye mahsus işleme merkezleri, tek istasyonlu tezgahlar ve çok istasyonlu transfer tezgahları	499.267.719	530.900.390	6,34%
8458	Metel işlemeye mahsus torna tezgahları (tornalama merkezleri dahil)	339.975.948	399.287.629	17,45%
8459	Metalleri talaş kaldırmak suretiyle delmeye, raybalamaya, frezelemeye, diş açmaya veya vida yuvası açmaya mahsus takım tezgahları (84.58 HARİÇ)	99.058.205	77.948.578	-21,31%

Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü
Makine, Otomotiv, Elektrik ve Elektronik Ürünler Daire Başkanlığı

8460	Metaller veya sermetleri için çapak alma, bileme, taşlama, honlama, lepleme, parlatma veya başka şekilde tamamlama işlemlerine mahsus tezgahlar	86.435.599	118.260.617	36,82%
8461	Metalleri veya sermetleri talaş kaldırarak işleyen planya, vargel, yiv açma, broş, dişli açma-taşlama-tamamlama, testere, dilme ve diğer tezgahlar	44.560.388	45.433.582	1,96%
8462	Metalleri dövme, çekiçleme, kalıpta dövme, kavislendirme, katlama, düzeltme, makasla kesme, zımbalı kesme, presleme, vb. amaçlar için tezgahlar	244.366.002	337.085.656	37,94%
8463	Metalleri veya sermetleri talaş kaldırmadan işlemeye mahsus diğer takım tezgahları	86.088.509	90.857.787	5,54%
8465	Ağaç, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik, vb. sert maddeleri işlemeye mahsus makineler (çivi çakma, zımbalama, yapıştırma vb. makineler dahil)	81.907.888	85.232.121	4,06%
8466	84.56 ila 84.65 pozisyonlarındaki makinelerde kullanılmaya elverişli aksam, parça ve aksesuar (el aletlerinin alet tutucuları dahil)	196.859.948	205.979.472	4,63%
8467	El ile kullanılan, pnömomatik, hidrolik veya elektrikli ya da elektriksiz kendinden motorlu aletler	279.333.715	238.184.404	-14,73%
8468	Lehim ve kaynak yapmaya mahsus makina ve cihazlar (85.15 pozisyonundakiler hariç) ve gazla çalışan satıh tavlama mahsus makina ve cihazlar	11.979.421	18.277.890	52,58%
8515	Elektrik, ışın, manyetik şok/plazma arkı ile lehim/kaynak makina ve cihazları, metal/sermetlerin sıcak püskürtülmesi için elektrikli makina ve cihaz	124.901.564	178.019.700	42,53%
TOPLAM		2.255.185.151	2.510.067.858	11,30%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Verileri

Ülkelere Göre Takım Tezgahları İhracatımız (ABD \$)

ÜLKE		İhracat		
		2021	2022	Değişim (%)
Tümü		1.003.416.930	1.201.119.122	19,70%
1	Rusya Federasyonu	66.416.299	153.378.654	130,94%
2	Almanya	95.544.435	103.949.865	8,80%
3	ABD	49.782.609	85.699.422	72,15%
4	İtalya	40.802.686	54.970.442	34,72%
5	Polonya	45.394.804	42.906.464	-5,48%
6	Kanada	27.478.194	35.915.333	30,70%
7	Irak	26.473.969	35.847.738	35,41%
8	Fransa	34.772.236	33.768.913	-2,89%
9	Bulgaristan	27.412.598	29.845.311	8,87%
10	İngiltere	30.882.379	28.553.929	-7,54%
11	İspanya	21.898.849	26.819.851	22,47%
12	Romanya	21.980.684	23.513.434	6,97%
13	Meksika	18.175.077	20.732.838	14,07%
14	Macaristan	16.147.753	19.782.860	22,51%
15	Hollanda	17.623.892	19.400.871	10,08%
16	İran	18.787.962	19.183.470	2,11%
17	İsrail	21.641.797	18.738.477	-13,42%
18	Azerbaycan	13.130.403	18.267.979	39,13%
19	Mısır	17.644.192	17.934.045	1,64%
20	Özbekistan	24.557.900	17.150.504	-30,16%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Verileri

Ülkelere Göre Takım Tezgahları İthalatımız (ABD \$)

ÜLKE		İthalat		
		2021	2022	Değişim (%)
Tümü		2.255.185.151	2.510.067.858	11,30%
1	Çin	431.746.682	499.997.279	15,81%
2	Tayvan	414.089.346	459.953.310	11,08%
3	Almanya	341.639.516	385.179.544	12,74%
4	İtalya	240.212.619	246.038.846	2,43%
5	Japonya	215.048.054	228.700.060	6,35%
6	Güney Kore	147.434.901	191.329.443	29,77%
7	İsviçre	61.088.463	72.387.013	18,50%
8	İspanya	72.910.281	70.936.236	-2,71%
9	ABD	57.852.909	51.924.287	-10,25%
10	Avusturya	34.200.771	35.141.963	2,75%
11	Polonya	22.321.090	24.349.842	9,09%
12	Fransa	26.489.232	23.659.181	-10,68%
13	Çekya	15.282.235	23.515.889	53,88%
14	İngiltere	15.225.677	22.543.788	48,06%
15	Tayland	18.999.271	22.310.447	17,43%
16	Bulgaristan	19.740.344	19.142.477	-3,03%
17	İsveç	19.858.539	18.604.666	-6,31%
18	Malezya	12.143.004	15.622.050	28,65%
19	Hindistan	12.900.462	12.670.713	-1,78%
20	Hollanda	8.457.871	10.839.088	28,15%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Verileri